

Sygn. akt III KO 112/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Dorota Rysińska (sprawozdawca)

Protokolant Teresa Jarosławska

w sprawie **K. P. M.**

skazanego z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. w zb. z art. 275 § 1 w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 11 kwietnia 2013 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 kwietnia 2007 r., sygn. akt [...]

1. wznawia postępowanie zakończone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 kwietnia 2007 r., w sprawie K. P. M.;

2. uchyla w stosunku do K. P. M. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 25 kwietnia 2007 r., oraz częściowo zmieniony nim wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 15 listopada 2006 r., w części dotyczącej kwalifikacji prawnej czynu z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz wymierzonej mu za ten czyn kary i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O.;

3. wydatkami postępowania wznowieniowego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 15 listopada 2006 r. K. P. M. został uznany za winnego popełnienia w dniu 2 października 2005 r. w pobliżu J.,

wspólnie i w porozumieniu z A. M. A., zabójstwa kwalifikowanego z art. 148 § 2 pkt. 2 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za czyn ten, na podstawie art. 148 § 2 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., został skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności, z ograniczeniem – na mocy art. 77 § 2 k.k. – prawa do skorzystania przezeń z warunkowego przedterminowego zwolnienia, przez określenie, że może ono nastąpić nie wcześniej, niż po odbyciu 40 lat kary pozbawienia wolności. A. A. został skazany, na podstawie art. 148 § 2 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., przy zastosowaniu art. 60 § 1 i § 6 pkt. 1 k.k., na karę 12 lat pozbawienia wolności.

Wyrok wydany wobec A. A. uprawomocnił się bez jego zaskarżenia do Sądu II instancji. Wniesiona zaś przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego kasacja, na niekorzyść skazanego, została oddalona postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2007 r., sygn. akt III KK 245/07.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego został natomiast zaskarżony apelacją obrońcy oskarżonego K. M. Po jej rozpoznaniu Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2007 r. zmienił zaskarżony co do niego wyrok jedynie w ten sposób, że uchylił orzeczenie o ograniczeniu możliwości skorzystania przez oskarżonego z warunkowego przedterminowego zwolnienia. Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2007 r., sygn. akt III KK 365/07, Sąd Najwyższy oddalił, jako oczywiście bezzasadną, kasację wniesioną od wyroku Sądu Apelacyjnego przez obrońcę K. M.

Obecnie, obrońca K. M. wystąpił z wnioskiem o wznowienie postępowania zakończonego przytaczanym wyrokiem Sądu Apelacyjnego. Wniosek ten obrońca oparł na podstawie art. 542 § 2 k.p.k. i powołał się, w jej uzasadnieniu, na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r., sygn. akt P 11/08, którym stwierdzono niekonstytucyjność art. 1 pkt. 15 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy, nowelizującego brzmienie art. 148 § 2 k.k., skutkiem czego przepis ten – będący podstawą skazania i wymierzenia oskarżonemu kary – utracił moc. Wywodząc, że orzekające Sądy, rozstrzygając na tejże podstawie, miały ograniczoną możliwość orzeczenia kary jedynie do kary dożywotniego pozbawienia wolności lub kary 25 lat pozbawienia wolności – w sytuacji, gdy na podstawie obecnie obowiązującej możliwe jest orzeczenie kary łagodniejszej od 25

lat pozbawienia wolności – wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O.

W zajęтым na piśmie stanowisku (pismo procesowe z dnia 4 marca 2013 r. i jego sprostowanie z dnia 23 marca 2013 r.) prokurator Prokuratury Generalnej poparł złożony wniosek o wznowienie postępowania i wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy K. M., w części dotyczącej kwalifikacji prawnej i podstawy wymiaru kary za przestępstwo zabójstwa, do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania zasługuje na uwzględnienie.

Nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że K. P. M. został skazany za kwalifikowane zabójstwo na podstawie art. 148 § 2 pkt. 2 k.k., w brzmieniu ustalonym przepisem art. 1 pkt. 15 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 163, poz. 1363). Przepis ten, modyfikujący (zawężający) sankcje karne w typie przestępstwa z art. 148 § 2 k.k. jedynie do kary 25 lat pozbawienia wolności lub dożywotniego pozbawienia wolności, zaczął obowiązywać od dnia 26 września 2005 r., zaś przypisane sprawcy zabójstwo miało miejsce w dniu 2 października 2005 r.

Do prawomocnego skazania oskarżonego, na opisanej wyżej podstawie, doszło w dniu 25 kwietnia 2007 r., a więc przed ogłoszeniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r. w sprawie P 11/08 (Dz. U. Nr 63, poz. 49; OTK – A 2009, nr 4, poz. 49), mocą którego stwierdzono niezgodność z Konstytucją przywołanego powyżej przepisu art. 1 pkt. 15 cytowanej ustawy nowelizacyjnej i skutkiem którego, przepis § 2 art. 148 k.k. utracił swą moc.

W tej sytuacji uznać należy, iż skoro wydane w sprawie orzeczenia Sądów obu instancji zapadły na podstawie unormowania art. 148 § 2 pkt. 2 k.k., w brzmieniu nadanym niekonstytucyjnym przepisem, to przesłanka wznowienia postępowania na korzyść skazanego, określona przepisem art. 542 § 2 k.p.k., została spełniona. Jej stwierdzenie uzasadnia zatem otwarcie drogi do ponowienia procesu, i to – co oczywiste – z zachowaniem dwuinstancyjnego modelu postępowania.

Podkreślić wszakże trzeba, że niezasadne jest zgłoszone we wniosku obrońcy żądanie uchylenia wyroków Sądów obu instancji w całości. Żądanie to

pozostaje zresztą w sprzeczności z uzasadnieniem wniosku o wznowienie postępowania, w którym trafnie zauważono, iż konsekwencje prawne przywołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego wiążą się z kwestią podstawy prawnej skazania i wymiaru kary. W istocie też, nie sposób nie zauważyć, że omawiane orzeczenie Trybunału w żadnym zakresie nie dotykało ani przesłanek odpowiedzialności karnej za wymienione przestępstwo (sprawstwa, winy, kształtu znamion), ani też procesowych gwarancji. Wskazywało ono na wadliwy tryb uchwalenia przepisu, którym zawężono granice represji karnej za kwalifikowane typy zabójstwa, co powoduje, iż eliminacja z porządku prawnego przepisu art. 148 § 2 k.k. oznacza wyłącznie konieczność rozważenia na nowo oceny prawnej ustalonego zachowania sprawcy na płaszczyźnie przepisu, który – w typie podstawowym zabójstwa – przewiduje poszerzony katalog sankcji karnych (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., II KO 22/09, OSNKW 2009, z. 11, poz. 98).

W powyższym świetle jest jasne, że zakres wznowienia w niniejszej sprawie ogranicza się wyłącznie do kwalifikacji prawnej przypisanej oskarżonemu K. M. zbrodni oraz do wymierzonej mu za ten czyn kary. W takim też zakresie Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i zmieniony nim wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, orzekający Sąd powinien wykorzystać zgromadzony materiał dowodowy i oparte na nim ustalenia faktyczne oraz na nowo rozstrzygnąć o kwalifikacji prawnej rozważanego czynu i o wymiarze kary. Bez wątplenia, zwiększony katalog sankcji za zbrodnię zabójstwa, przewidziany przepisem art. 148 § 1 k.p.k., poszerza perspektywę spojrzenia na wymiar kary, i to niezależnie od faktu, że w prawomocnie zakończonym postępowaniu wymierzono oskarżonemu K. M. karę dożywotniego pozbawienia wolności. Wypada natomiast zauważyć, że karę tę przewiduje również sankcja przepisu art. 148 § 1 k.k. Choć zatem, co oczywiste, okoliczności stanowiące znamiona zabójstwa typu kwalifikowanego nie będą miały znaczenia dla oceny prawnej zachowania oskarżonego, to powinny być one poddane stosownej ocenie przy wymiarze kary za tak przypisane przestępstwo.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

